

**Türkmenistanyň Prezidentiniň
2015-nji ýylyň 07-nji iýulynda
çykaran 14320-nji karary bilen
tassyklandy**

**Auditorçylyk işini ygtyýarlylandyrmak hakynda
DÜZGÜNNAMA**

I. Umumy düzgünler

1. Şu Düzgünnama «Işin aýry-aýry görnüşlerini ygtyýarlylandyrmak hakyndaky» we «Auditorçylyk işi hakyndaky» Türkmenistanyň kanunlaryna laýyklykda auditorçylyk işi ygtyýarlylandyrylanda we auditorçylyk işi amala aşyrylanda hökmany bolan kadalary belleýär.

2. Auditorçylyk işini ygtyýarlylandyrmagyň maksady audit geçirilende we auditorçylyk işiniň ugry boýunça hyzmatlar edilende şahsy we edara görnüşli taraplaryň, şeýle hem döwletiň hukuklaryny we kanuny bähbitlerini goramagy üpjün etmek bolup durýar.

II. Ygtyýarlylandyrylýan subýektler

3. Türkmenistanyň Maliýe ministrligi (mundan beýläk - Ygtyýarlylandyryjy edara) tarapyndan berilýän ygtyýarnamanyň esasynda şahsy taraplaryň - özbaşdak auditoryň, şeýle hem auditorçylyk işini amala aşyrmak üçin döredilen telekeçi edara görnüşli taraplaryň - auditorçylyk guramasynyň auditorçylyk işini amala aşyrmaga haky bardyr.

4. Ygtyýarnamanyň güýji ygtyýarnamaly bilen bilelikde iş alyp barýan beýleki şahsy we edara görnüşli taraplara, şeýle hem ygtyýarnamaly esaslandyryjysy (esaslandyryjylaryň biri) bolup durýan edara görnüşli tarapa degişli däldir.

Şeýle hem ygtyýarnama üçünji tarapyň hakynatutma zähmetini auditor hökmünde peýdalanmaga ygtyýarnamaly şahsy tarapa hukuk bermeýär.

5. Auditorçylyk işini amala aşyrmaga bolan hukuk degişli ygtyýarnamanyň alnan pursadyndan başlap ýüze çykýar we ol hukuk ygtyýarnamanyň möhletiniň tamamlanmagy, togtadylmagy, ýatyrylmagy bilen ýitirilýär.

6. Ygtyýarnama almazdan auditorçylyk işiniň amala aşyrylmagy Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen jogapkärçilige eltýär.

III. Ygtyýarlylandyrylýan işler

7. Auditorçylyk işini amala aşyrmak üçin ygtyýarnama şu aşakdakylary amala aşyrmaga hukuk berýär:

- 1) umumy audit;
- 2) ätiýaçlandyryş guramalarynyň auditi;
- 3) bank işiniň auditi;
- 4) maýa goýum institutlarynyň auditi;
- 5) maliýe hasabatyny taýýarlamak, seljermek we maslahat bermegi goşmak bilen, olaryň takyklygyny tassyklamak.

8. Auditorçylyk işiniň düzüminde amala aşyrylýan işler we hyzmatlar ygtyýarnamada Türkmenistanyň Prezidentiniň 2013-nji ýylyň 23-nji awgustynda çykan 13180-nji karary bilen tassyklanan, Ygtyýarlylandyrmaga degişli işiň aýry-aýry görnüşleri boýunça ygtyýarlylandyryjy edaralaryň sanawy hem-de ygtyýarnamalaryň berilmegi üçin alynýan döwlet pajynyň möçberleriniň «Ykdysady işleriň görnüşleriniň döwlet klassifikatoryna laýyklykda ygtyýarlylandyrylýan işiň kiçi görnüşi» diýen sütüniniň şertli belgilerine (kodlaryna) laýyklykda görkezilýär.

9. Şu Düzgünnamanyň güýji aşakdakylara degişli däl:

- 1) karz edaralarynyň we beýleki edara görnüşli taraplaryň içerki auditorçylyk gulluklarynyň işine;
- 2) Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň çözgüdi boýunça Türkmenistanyň ykdysadyýetiniň aýry-aýry subýektleri babatda daşary ýurt auditorçylyk guramalary tarapyndan auditiň geçirilmegine we auditorçylyk işiniň ugry boýunça hyzmatlaryň edilmegine.

10. Auditorçylyk işini amala aşyrmaga hukuk berýän ygtyýarnama:

- 1) auditorçylyk işini amala aşyrmak üçin döredilen telekeçi edara görnüşli taraplara 3 ýyl möhlete berilýär. Bu möhlet kanunçylykda bellenen tertipde gysgaldylyp ýa-da uzaldylyp bilner;

2) şahsy taraplara:

umumy audit we bu babatda maliýe hasabatyny taýýarlamak, seljermek we maslahat bermegi goşmak bilen, olaryň takykglygyny tassyklamak boýunça 5 ýyl möhlete berilýär. Bu möhlet kanunçylykda bellenen tertipde gysgaldylyp ýa-da uzaldylyp bilner;

ätiýaçlandyryş guramalarynyň, bank işiniň, maýa goýum institutlarynyň auditi we şular babatynda maliýe hasabatyny taýýarlamak, seljermek we maslahat bermegi goşmak bilen, olaryň takykglygyny tassyklamak boýunça 3 ýyl möhlete berilýär. Bu möhlet kanunçylykda bellenen tertipde gysgaldylyp ýa-da uzaldylyp bilner.

IV. Auditorçylyk işini ygtyýarlylandyrmagyň guralysyna bildirilýän hökmany talaplar

11. Ygtyýarnama bermek, ygtyýarnama goşmaça girizmek baradaky arzada ygtyýarnamanyň dalaşgäri özüniň amala aşyrmagy maksat edinýän auditorçylyk işiniň görnüşini (görnüşlerini) görkezýär, şeýle hem auditorçylyk işini ygtyýarlylandyrmagyň we amala aşyrmagyň tertibini düzgünleşdirýän Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalary bilen tanşandygyny habar berýär we olary ýerine ýetirmäge borçlanýar.

12. Ygtyýarnamanyň dalaşgäri auditorçylyk işini amala aşyrmaga hukuk berýän ygtyýarnamany almak, ygtyýarnama goşmaça girizmek üçin Ygtyýarlylandyryjy edara «Işiniň aýry-aýry görnüşlerini ygtyýarlylandyrmak hakyndaky» Türkmenistanyň Kanunynda göz önünde tutulan resminamalardan başga şu aşakdakylary arzanyň ýanyna goşýar:

1) hünär derejesiniň şu Düzgünnamanyň 17-nji bölüminiň 2-nji we 3-nji kiçi bölümlerinde bellenen ygtyýarnamanyň talaplaryna we şertlerine laýyk gelýändigini tassyklaýan resminamalary;

ygtyýarnamanyň dalaşgäri baradaky maglumaty: onda familiýasy, ady, atasynyň ady, ýaşayan ýeri, pasport maglumatlary, wezipesi, bilimi hakyndaky maglumatlar (diplomyň belgisini, kim tarapyndan berlendigini we berlen senesini goşmak bilen), degişli çygrynda iş döwri, şeýle hem Ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan bellenen görnüş boýunça zerur bolan beýleki maglumatlar

görkezilmelidir;

bilimi hakyndaky diplomyň bellenen tertipde tassyklanan nusgasyny;

zähmet depderçesiniň bellenen tertipde tassyklanan nusgasyny;

auditoryň hünär derejeli şahadatnamasynyň nusgasyny;

ygtyýarnamanyň dalaşgäri bolan edara görnüşli tarapyň (auditor guramasynyň) wezipe sanawynyň nusgasyny we ondaky auditorlaryň ygtyýarnamalarynyň nusgalaryny;

ygtyýarnamanyň dalaşgärinde (edara görnüşli tarapda), ygtyýarlylandyrylýan işi amala aşyrmak üçin oňa eýeçilik hukugy esasynda ýa-da başga bir kanuny esasynda degişli bolan jaýlaryň bardygyny tassyklaýan resminamalaryň bellenen tertipde tassyklanan nusgalary.

2) ozal alnan ygtyýarnamalary, şol sanda auditorçylyk işini amala aşyrmaga hukuk berýän ygtyýarnamalar baradaky maglumatlary.

13. Aýry-aýry ýagdaýlarda ygtyýarnamanyň dalaşgäri tarapyndan berilýän resminamalarydaky maglumatlar ýa-da ygtyýarnamaly tarapyndan işiň ygtyýarlylandyrylýan görnüşini düzgünleşdirýän kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň berjaý edilişi barlananda, Ygtyýarlylandyryjy edaranyň şu halatlarda goşmaça seljeriş işlerini geçirmegiň zerurdygy barada çözüň kabul etmäge hukugy bardyr:

1) berlen resminamalar boýunça ygtyýarnama bermek, ygtyýarnama goşmaça girizmek, ony gaýtadan resmileşdirmek, onuň hereketini uzaltmak ýa-da dowam etdirmek barada çözüň çykarmaga mümkinçilik bermeýän çaprazlyklar ýüze çykarylan halatda;

2) ygtyýarnamanyň dalaşgäri tarapyndan arzada görkezilen işiň görnüşini amala aşyrmagyň kadalarynyň bozulmalary hakynda gözegçilik edýän edaralaryň hat üsti bilen duýdurmalary esasynda ýa-da müşderileriň (sarp edijileriň) şikaýatlary (arzalary) esasynda;

3) ygtyýarnamanyň dalaşgärine ozal ygtyýarnama bermekden, ygtyýarnama goşmaça girizmekden ýüz öwrülen bolsa ýa-da işiň ygtyýarlylandyrylýan görnüşine ozal berlen ygtyýarnama

onuň ygtyýarnamasynyň talaplaryny we şertlerini bozandygy sebäpli ýatyrylan bolsa.

Ygtyýarnamanyň dalaşgäri goşmaça seljerişiň bellenişini bilen ylalaşmadyk halatynda, onuň ygtyýarnama gözegçiligi edarasyna şikaýat etmäge hukugy bardyr.

14. Ygtyýarlylandyryjy edara ygtyýarnama bermekden, ygtyýarnama goşmaça girizmekden, ony gaýtadan resmileşdirmekden, onuň hereketini uzaltmaktan ýa-da dowam etdirmekden ýüz öwürse, ygtyýarnamanyň dalaşgäri (ygtyýarnamalyň) ygtyýarnama gözegçiligi edarasyna ýa-da kazyýete şikaýat etmäge, şeýle hem garaşsyz seljerişiň geçirilmegini talap etmäge hukugy bardyr.

Garaşsyz seljerişi geçirmek bilen, göniiden-göni baglanyşykly çykdaýylar, şeýle hem bilermenleriň zähmetine tölegler bilen bagly çykdaýylar ygtyýarnamanyň dalaşgäri tarapyndan tölenýär.

15. Auditorçylyk işini amala aşyrmaga hukuk berýän ygtyýarnama Ygtyýarlylandyryjy edaranyň ýolbaşçysy tarapyndan gol çekilýär we Ygtyýarlylandyryjy edaranyň möhüri basylýar.

16. Ygtyýarnamaly diňe bellenen tertipde auditorlaryň döwlet sanawynda bellige alnandan son, özbaşdak auditor (şahsy tarap) we auditorçylyk guramasy (telekeçi edara görnüşli tarap) hasaplanýar we auditorçylyk işi bilen meşgullanmaga hukuk alýar.

V. Ygtyýarlylandyrmaga bildirilýän talaplar we şertler

17 Ygtyýarnamanyň dalaşgärine (ygtyýarnamala) bildirilýän ygtyýarlylandyryş talaplary we şertleri şulardan ybaratdyr:

1) auditorçylyk işini amala aşyrmagy düzgünleşdirýän kadalaşdyryjy hukuk namalaryny we auditiň milli standartlaryny berjaý etmek;

2) ygtyýarnamanyň dalaşgärinde (ygtyýarnamalyda) - şahsy tarapda:

umumy audit üçin maliýe-ykdysady ýa-da hukuk boýunça ýokary bilimiň we ykdysady, maliýe, gözegçilik-derňew, hukuk çygrynda ýa-da maliýe-ykdysady ýa-da hukuk dersleri boýunça ylmy mugallymçylyk çygrynda baş ýyldan az bolmadyk iş döwrüniň, şeýle hem auditoriň hünär derejeli şahadatnamasynyň

bolmagy;

hünär boýunça ýöriteleşdirilen ugurlar üçin - ätiýaçlandyryş işi, bank işi ýa-da gymmatly kagyrlar bazary çygryndaky iş bilen gös-göni baglanyşykly baş ýyldan az bolmadyk iş döwrüniň, şeýle hem auditorýň hünär derejeli şahadatnamasynyň bolmagy;

3) ygtyýarnamanyň dalaşgäri telekeçi edara görnüşli tarapyň ýolbaşçysynyň şu bölümiň 2-nji kiçi bölümüne laýyk gelmegi, şeýle hem şunuň ýaly edara görnüşli tarapyň işgärler düzümünde auditorçylyk hyzmatlarynyň ygtyýarnamanyň dalaşgäri tarapyndan yglan edilen görnüşi (görnüşleri) boýunça auditorçylyk işini amala aşyrmaga hukuk berýän ygtyýarnamasy bolan azyndan üç sany auditorýň (auditorçylyk guramasy bilen baglaşylan raýat-hukuk häsiýetli şertnamanyň esasynda işi utgaşdyryp alyp barýan auditorlar muňa girmeýär) bolmagy;

4) Bilelikdäki kärhananyň, hojalyk jemgyýetiniň ýa-da ýapyk görnüşli paýdarlar jemgyýetiniň esaslyk gaznasyndaky şu edara görnüşli tarapyň işgär düzüminiň auditorý bolup durýan esaslandyryjylaryň (paýdarlarynyň) paýynyň umumy möçberi 51 göterimden az bolmaly däldir;

Auditor diňe bir auditorçylyk guramasynyň esaslandyryjysy (paýdary) bolup biler, ol onda işgärler düzüminiň auditorý bolup işlemelidir;

Auditorçylyk guramasynyň ýolbaşçysy diňe auditor bolup biler.

5) Auditorçylyk guramasy başga bir auditorçylyk guramasynyň, şol sanda daşary ýurt auditorçylyk kompaniýasynyň (firmasynyň) ady bilen gabat gelýän ýa-da meňzeş ady ulanyp bilmez, daşary ýurt auditorçylyk kompaniýasynyň (firmasynyň) gatnaşmagynda bilelikde döredilen kärhana muňa degişli däldir;

6) audit geçirilýän subýektlere maliýe hasabatlaryny taýýarlamak we hojalyk işiniň netijeliligine baha bermek ulgamynda gatnaşyklary düzgünleşdirýän kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň talaplary barada maglumat bermek;

7) audit geçirilýän subýektlere auditorýň auditor netijenamasyndaky bellikleriniň we netijeleriniň esaslanýan kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň, auditoriň milli standartlarynyň,

şeyle hem auditorçylyk işini düzgünleşdirýän hukuk häsiýetli beýleki resminamalaryň talaplary barada doly maglumat bermek;

8) auditor (auditorçylyk guramasy) bilen audit geçirilýän subýektiň arasynda baglaşylýan, şertnamanyň mazmuny bolup duran auditiň geçirilmegini we auditorçylyk işiniň ugry boýunça hyzmatlaryň edilmegini ýokary hilli amala aşyrmak;

9) alynýan maglumatyň gizlinligini berjaý etmek, ony audit geçirilýän subýekt bilen ylalaşmazdan aýan etmezlik, şahsy bähbitleri we üçünji tarapyň bähbitleri üçin ulanmazlyk;

10) audit barlagynyň barşynda alynýan we düzülýän resminamalaryň saklanmagyny üpjün etmek;

11) audit geçirilýän subýektiň ýolbaşçylaryna buhgalteriýa hasaba alnyşyny ýola goýmakda we maliýe hasabatlylygyny düzmede bar bolan ýetmezçilikler we düzgün bozmalar barada maglumat bermek;

12) audit hyzmatlaryny etmek barada audit geçirilýän subýektler bilen baglaşylan şertnamanyň ýerine ýetirilişiniň netijeleriniň degişli esaslandyryjy namalar bilen resmileşdirilmegini üpjün etmek;

13) audit geçirilýän subýektleriň, Ygtyýarlylandyryjy we beýleki gözegçilik edaralarynyň talaby boýunça ygtyýarnamany ýa-da ygtyýarnamanyň nusgasyny görkezmek.

18. Ygtyýarnamalaryň özi audit geçirilýän subýektiň maliýe hasaplaryny taýýarlamagy, bu hasaplary seljermegi amala aşyran bolsa ýa-da onuň bu subýekt bilen audit geçirilýän döwründe maliýe garaşlylygyna getirýän maliýe geleşikleri bar bolsa, onda audit barlagyny geçirmäge haky ýokdur.

Özbaşdak auditorlaryň we auditorçylyk guramalarynyň «Auditorçylyk işi hakyndaky» Türkmenistanyň Kanunynda beýan edilen bähbitleriň gabat gelmezligi bolan halatynda auditi amala aşyrmaga haklary ýokdur.

Özbaşdak auditorlaryň we auditorçylyk guramalarynyň bähbitleriniň gabat gelmezligine getirip biljek ýa-da şeyle gabat gelmezligiň emele gelmek howpuny döredýän hereketleri amala aşyrmaga haklary ýokdur.

19. Özbaşdak auditorlar, auditorçylyk guramalary bilen

audit geçirilýän subýektiň arasynda şertnamanyň bolmagy:

Özbaşdak auditorlara, auditorçylyk guramalaryna şertnamada bellenen çäklerde, audit geçirilýän subýektiň bähbitlerini nazara alyp hereket etmäge hukuk berýär;

Özbaşdak auditorlaryň we auditorçylyk guramalarynyň audit geçirilýän subýekte şertnamada bellenen möhletlerde hyzmat etmek borjuny belleýär.

20. Auditi geçirmek üçin şertnamanyň ýa-da auditorçylyk işiniň ugry boýunça hyzmatlaryň edilmegi üçin şertnamanyň şertleri auditor (auditorçylyk guramasy) tarapyndan bozulan halatynda, audit geçirilýän subýekriň şu aşakdakylara hukuklary bardyr:

auditora (auditorçylyk guramasyna) öz üstüne alan borçlaryny hökmany suratda ýerine ýetirmek üçin täze möhlet bellemäge we edilen hyzmatyň bahasyny azaltmagy talap etmäge;

üçünji tarapa oýlanyşykly baha bilen hyzmat etmegi tabşyrmaga we auditordan (auditorçylyk guramasyndan) çykdaýlaryň öwezini dolmagy talap etmäge;

edilen hyzmatyň bahasyny azaltmagy talap etmäge;

arza (şikayat) bilen Türkmenistanyň Maliýe ministriligine ýüz tutmaga;

baglaşylan şertnamany ýatyrmaga.

21. Ygtyýarnamaly alyp barýan auditor işiniň jemleri baradaky hasabaty hem-de Ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan talap edilýän özüniň işi hakynda beýleki maglumatlary her çärýekde Ygtyýarlylandyryjy edara bermäge borçludyr.

22. Özbaşdak auditorlar we auditor guramalaryň auditorlary hem-de auditoryň kömekçileri hünär ussatlygy ýokarlandyrmak boýunça azyndan ýylda bir gezek okuwlara gatnaşýarlar.

23. Ygtyýarnamaly Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda Auditiň milli standartlaryny we Auditorlaryň hünärmençilik edebiniň kadalaryny berjaý etmäge borçludyr.

24. Ygtyýarnamalynyň işiniň hiline gözegçilik etmek (mundan beýläk - hil gözegçiligi) olar tarapyndan Türkmenistanyň auditorçylyk işi babatda kanunçylygynyň, auditiň milli standartlarynyň talaplarynyň, şeýle hem Auditorlaryň hünärmençilik edebiniň kadalarynyň berjaý edilmegine gönükdirilendir.

25. Ygtyýarlylandyryjy edaranyň ygtyýarnamanyň hereketini togtatmagy üçin esas bolup durýan ygtyýarlylandyryş talaplarynyň we şertleriniň bozulmalary şulardan ybaratdyr:

1) ygtyýarnamaly tarapyndan ygtyýarnamanyň möhletini uzaltmak we ony gaýtadan resmileşdirmek üçin arzanyň bellenen möhletlerde berilmezligi;

2) auditorçylyk işi amala aşyrylanda, auditiň milli standartlarynyň berjaý edilmezligi;

3) audit geçirilýän subýektleriň, beýleki şahsy we edara görnüşli taraplaryň auditorçylyk işini amala aşyrmagyň barşynda ygtyýarnamalynyň kanunçylyga ters gelýän hereketleri (şol hereketleriň netijesinde olar ýitgi çeken bolsa we (ýa-da) olara zyýan ýetirilen bolsa) barada gelip gowşan beýleki esasly şikáyatlar;

4) şu Düzgünnamanyň 4-nji bölüminiň talaplarynyň bozulmagy, şeýle hem auditorçylyk hyzmatlarynyň anyk görnüşini amala aşyrmak üçin ygtyýarnamasy ýa-da auditoryň hünär derejeli şahadatnamasy bolmadyk adamlar tarapyndan auditorçylyk işiniň amala aşyrylmagy;

5) «Auditorçylyk işi hakyndaky» Türkmenistanyň Kanunynda bellenenmedik ýa-da gadagan edilen işiň görnüşlerini amala aşyrmak;

6) ygtyýarnamaly tarapyndan gizlin maglumatlaryň audit geçirilýän subýektiň degişli rugsady bolmazdan, üçünji tarapa berilmegi, Türkmenistanyň kanunçylygynda göz önünde tutulan halatlar muňa girmeyär;

7) ygtyýarnamaly tarapyndan audit barlaglaryny geçirmek ýa- da audit hyzmatlaryny etmek mümkinçiliklerini aradan aýyryýan ýagdaýlaryň bilkastlaýyn gizlenmegi;

8) ygtyýarnamaly tarapyndan şu Düzgünnamada we auditorçylyk işini düzgünleşdirýän beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynda oňa bildirilýän beýleki talaplaryň we şertleriň ýerine ýetirilmezligi, muňa şu Düzgünnamanyň 26-njy bölümünde bellenen talaplar girmeyär.

9) Auditorçylyk guramalaryň jenaýatçylykly ýol bilen alnan girdejileriň kanunlaşdyrylmagyna we terrorçylygyň maliýeleşdirilmegine garşy hereket etmek hakynda Türkmenistanyň

kanunçylygyna laýyklykda ygtyýarly döwlet edarasyna degişli maglumatlary bermezligi.

26. Ygtyýarnamaly tarapyndan ygtyýarnama talaplarynyň we şertleriniň bozulmagy raýatlaryň hukuklaryna, kanuny bähbitlerine, ahlakyna, ömrüne we saglygyna, döwletiň gorumak ukybyna we howpsuzlygyna, daşky gurşawa zyýan (zelel) ýetiren we ygtyýarnamany bermek, ygtyýarnama goşmaça girizmek hakyndaky kararyň bikanunlygy ýüze çykarylan ýagdaýynda, şeýle hem ygtyýarnamaly ygtyýarnamanyň hereketiniň togtadylmagyna getiren düzgün bozmalary bellenen möhletde düzetmese, Ygtyýarlylandyryjy edaranyň arzasy esasynda kazyýetiň karary bilen ygtyýarnamanyň hereketi ýatyrylyp bilner.

Kazyýetiň karary güýje girýänçä ygtyýarlylandyryjy edara ygtyýarnamanyň hereketini togtatmaga borçludur.

Ygtyýarnamanyň dalaşgäri döwlet pajyny bellenen möhletlerde tölemedik ýagdaýynda, Ygtyýarlylandyryjy edaranyň karary bilen ygtyýarnamanyň hereketi ýatyrylyp bilner.

VI. Auditoriýň hünär derejeli şahadatnamasyny almak üçin dalaşgär-şahsy tarapyň hünär synagy

27. Auditorçylyk işi bilen meşgullanmak isleýän şahsy taraplaryň degişli bilimleriniň, olaryň auditor hünärine bildirilýän talaplara laýyk gelýändigini barlamak, şeýle hem auditorlaryň hünär derejesini tassyklamak, auditorlaryň hünär derejesini ýokarlandyrmak, audit geçirilýän subýektleriň, beýleki edara görnüşli taraplaryň, şeýle hem şahsy taraplaryň we döwletiň hukuklarynyň we kanuny bähbitleriniň berjaý edilmegini hasaba almak bilen, ykdysadyýetiň subýektleriniň maliýe-hojalyk işine audit barlagynyň geçirilmeginiň hilini üpjün etmek maksady bilen, auditoriýň hünär derejeli şahadatnamasyny almaga dalaşgär bolup durýan şahsy taraplaryň hünär synagynyň geçirilmegi göz önünde tutulýar.

28. Hünär synagy Ygtyýarlylandyryjy edaranyň ýanyndaky Auditoriýň hünär derejeli şahadatnamasyny almaga dalaşgärleriň hünär synagyny geçirmek boýunça topar (mundan beýläk - Topar) tarapyndan geçirilýär.

29. Hünär synagy iki tapgyrda: binýatlyk (esasy) we hünär boýunça ýöriteleşdirilen synag tapgyrlarynda geçirilýär.

30.. Binýatlyk hünär synagy şahsy tarapyň-dalaşgäriň (mundan beýläk - dalaşgär) auditorçylyk işini amala aşyrmaga hünär taýdan ukyplylygyny anyklamak üçin geçirilýär, onuň netijesi boýunça oňa auditorýň hünär derejeli şahadatnamasy berilýär.

31. Öz aýratynlygy we kadalaşdyryjy hukuk düzgünleşdirilmesi bolan maliýe işiniň ol ýa-da beýleki çygyrlarynda auditi amala aşyrmak üçin (ätiýaçlandyryş guramalarynyň auditi, karz edaralarynyň we bank işiniň auditi, gymmatly kagyzlar bazarynyň hünärli gatnaşyjylarynyň auditi) hünär boýunça ýöriteleşdirilen synagy geçirilýär, onuň netijesi boýunça auditorlara auditorýň goşmaça hünär derejeli şahadatnamasy berilýär.

32. Hünär synagy Topar tarapyndan tassyklanylýan Auditorýň hünär derejeli şahadatnamasyny almak üçin hünär synagyny geçirmegiň tertibiniň düzgünnamasyna laýyklykda geçirilýär.

33. Binýatlyk (esasy) hünär synagyny düzümine Ygtyýarlylandyryjy edaranyň wezipeli adamlary girýän Topar geçirýär.

Şu Düzgünnamanyň 31-nji bölümünde görkezilen auditiň görnüşleriniň amala aşyrylmagyna hünär boýunça ýöriteleşdirilen synagy geçirmek üçin, kiçi toparlar döredilýär, olaryň düzümine karz edaralaiynyň, ätiýaçlandyryş guramalarynyň tejribeli hünärmenleri, ylmy işgärler, ýokary okuw mekdepleriniň mugallymlary girizilip bilner.

VII. Beýleki düzgiinler

34. Ygtyýarnamanyň hereketiniň haýsydyr bir möhletde togtadylmagy onuň hereket edýän möhletiniň uzaldylmagyna getirmeýär.

35. «Işiň aýry-aýry görnüşlerini ygtyýarlylandyrmak hakyndaky» Türkmenistanyň Kanunynda bellenen edara görnüşli tarapyň işi ygtyýarnama almazdan amala aşyrmaga hukugy olary şu Düzgünnamada bellenen ygtyýarnama talaplaryny we şertlerini

ýerine ýetirmek borçlaryndan boşatmaýar.

Şunuü ýaly edara görnüşli tarapyň auditorçylyk işini onuň ygtyýarnama talaplaryny we şertlerini bozandygy sebäpli togtatmak ýa-da ýatyrnak Ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan «Işň aýry-aýry görnüşlerini ygtyýarlylandyrmak hakyndaky» Türkmenistanyň Kanunynda, degişlilikde, ygtyýarnamanyň hereketini togtatmak ýa-da ýatyrnak üçin bellenen tertipde amala aşyrylyp bilner.

36. Auditorçylyk işi ygtyýarlylandyrylanda we amala aşyrylanda hökmany bolan, şu Düzgünnamada bellenenmedik beýleki kadalar we düzgünler «Işň aýry-aýry görnüşlerini ygtyýarlylandyrmak hakyndaky» we «Auditorçylyk işi hakyndaky» Türkmenistanyň Kanunlaryna, şeýle hem işň şu görnüşini düzgünleşdirýän beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna we auditiň milli standartlaryna laýyklykda ýerine ýetirilýär.